

Swär å prägelista n: 71. Frieri och Bröllop
Inbryter till svär å n: 52 Bröllop i bröllops-
buden.

Såthen var på de unga kom att stifta bekant-
skap var flera beivrade på olika omständig-
heter. Bland de främigaste bönderna och
gamla stammen vilk man sig till släkt o jäm-
ställda när det gällde ungdomen o släkten
mede också i regel mycket att säga till om
beräffande de ungas val och ungdomen o
många gånger var de ungas och utstakat och
de äldre redan från barnåren, oftast blev det
så men ibland först curser, med tiden allt mera
ofta det senare. I denna riktning gick det 1800-
talet ut.

För måfollhets del var valet mera fritt, under
fränt o i arbetet ungdomen ju ungdomarnas bär-
bönen ständigt o hade tillfälle att lära känna

varandra ganska väl öfver rikt val själfva. Men
gas akt på varandra öfver allt efter lyxne öfver laggring
fäste man sig vid varandra om det så var
tycke eller raskhet i arbete "nåttut i kosten"
eller utseendet som fälldes utslaget. Den rike
av stolthet, tradition, rikedom, släktskap öfver
rikskalism som fanns hos de burgnaise bond-
ne öfver med dem jämfälldes öfver som kunde resa en
mycket mullar de unga öfver binda deras val fanns
inte de fattigare emellan men i stället frång
dessa att tänka på dugligheten i arbetet öfver fr-
mågan att hjälpa till med försörjningen istället man
hänstrarna tillt råde blev det ofta fattigdom
öfver elände i en grad som man i våra dagar kan
svårt att fatta, då bindlöden ofta var fem.
Endast de s.k. läsarna ansågs sådana nöje
som jula-sturen, arbetsgillen öfver marknader som
omreliska öfver vid sådana tillfällen fanns ju i

regel även några äldre närvarande. Allt or-
dningligt folk till från ihägnat på varalen i
man försödde sig på en mera jätagligt sätt
för mottagningen för än man gör nu i en Trö
med en "oäkta unge" var skänd i för minde-
vändig anseende. Men skulle också offentligt stå
skrift (skrift); kyrkan innan hon kunde räknas
för värdig att delta i gudstjänst. Men fick och
så vara glad om hon kunde få en make bland
den som hon o hennes familj annars inte skulle
hållit till gode med. Men hade ju unge som d.d.
och för till annars hade hon hållits för god till kan.
kunde det vara om sådana sak även för 30-40 år
redan, är älskt som alltförre utrustats.

En kvinna som såg bra ut, frid sig väl,
var stark i rask i arbetet, värdig vid spin-
nesh i vävstol, slakt bak i matlagning som
blev för mat vid bordet i äke hem i arbetet i den.

4.
Till hade hade en god välsä plock till piare Hand
de manlige med- eller gramtjänarna oftast de
med "nättheten i porten" inte var utan betydelse
kan man förstå av de gamlas berättelser om Ti-
ner som åt i ringg för att bluffa ö stä om pi
en eventuella piare bland drängar eller bondsmän.
Bondsmän kom ju inte i tillfälle att göra så
mångtanna iakttagelser utan måste mena till
ja andra handens upplysningar när det gällde
kans tillämpades husliga egenskaper, utomhus-
arbete kom ju inte i fråga för en bondsmän för
utan för hemmet det gällde det närmast att förstå
ö kunna kalla de brinnliga tjänarna i arbete
Förmodligen ö hemgifta fälldes i stället utslä-
get när det gällde bondsmäns ungdomar ö de
gick oftast för tycke.
Därför var det för alla kategorier ofta så att
de yngre egenskaperna kom att dominera över

ACC. N:R M.11342:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

de inne. Dessa var dock visst inte därför utan
vände, kanske i trofasthet under väntats väntan
på möjlighet att bli till exempel en gammal
santig bland de unga som kommit att fästa
sig vid varandra i en kärlek med kunde
gott de yttre egenskaperna på make åt sig
i man skände ändå något vid varandras
nåda livet ut medan i fall då det yttre ege-
skaperna varit avgränsade man nått i jämt
fridlig varandra i endast hade fridlingar
på varandra i fortsättningen. att skilja skulle
från ansatta för ena skandalen för bland många
man. Ötrohet tycks ha varit vanligare, då jag
ganska ofta hörde de gamla tala om att gifta
kustbinder om fäddu till kvinnliga tjänare barn
som i regel husdarns föräldrar fick många försorg
om med någon hjälp av underen, fadern nämnde
endast i trycket i vidrig kan någon gång skedd

det i hemligt, skammen vilade å modern som varit så slapphant ar sig. Men fick skylla sig själv. Dottern var kanske vid vidan ar ännu en återvända jag. För somliga var alltså de ekonomiska i materiella omständigheterna alltså för andra ar underordnad betydelse. Ena pariet var näst endast man fick beakta medan för ett annat en riktig kungift, en gram gärd, eller bara ett vackert brudgömske var priset visade sig, kunde vara avgörande.

Ett exempel som jag njöt till och med så rent som i reklits bröjan vill jag dra fram: En omk. 40 årig för som tjänade på en kass. orten kom till till en gift bruders hem för ett sammanträff med en anklung, en annan bruders i piarens sällskap skulle nog vara förmedlare. Dessa båda kom åkande i piarens tvärspända egander vagn. Förhandlingarna i övertalningarna kunde

jag intet as, men att fören var i valet i boalet
märktes tydligt, hon var inte bekant med mannen
men det ställdes ju i utskikt för henne att hon blev
sin egen o därtill bondman med egen skjut. Öm-
ligt är g keller att det var just det renare som
blev ogörande för när hon kom in det rum där
jag ville till tittade hon ut på gården där två
tärnor stod o sade då: "Ja men här var ju ett par
granna öj (kärter) o stället var här". Mannen fick
ja affären blev uppgjord o giftermålet som till
stånd o kvinnan förfölle även i förhållningen
nåjd fast det hela från början var ren affär. Så
var det säkert många gånger för när det gällde
giftermål, man kom samman genom andras till-
rhyddar utan att först känna varandra.

När de unga närm gjorde rätt val kunde nog
någon liten gåva väclas för piset som blev
trevare o något direkt piset förhållning nog inte

alltid, allt kunde liksom falla av sig själv för
det enklare folket. Bland bönderna var det ett
annat då giftemålen där mera berörde även kom-
munkaternas familjer och vidlyftig hemgift skulle
ställas i ordning så där var priset ett faktum.
För mäfolkets del, vars ungdom tjänade hos
bönderna var det ju bland medtjänarna och grann-
gårdarnas tjänare man sökte sin make. Där
gav man allt på varandra i arbete och under fritid.
Som tjänarna ofta var från olika orter var den-
na kategori inte kända till det egna folket
utan riket blev mera uppblandat än bland
bönderna där man har flera bunder genom
släktskap och förmögenhetsbund. Skulle
bland dem om föräldrarna skulle bli tillfreds,
gifte sig inom ståndet och släkten så att rik-
domen blev inom släkten och inte gick till "avilla"
oskylda. På så sätt var åtminstone till regel-

ACC. N:R M. 11342:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

skiftet västan alla brudfamniger i en ort be-
måttade ö en ästligkels person skulle sikert
gjort intressanta iakttagelser nere på den e-
gentliga slätten där bonderna var mest kon-
servativa i detta såväl som i andra avseenden.
Stora milien ö folkstygga städer upp kom
ofta som följd av dessa ingiften.

En brudsons-ö dottern giftemål var ofta i
första hand en föräldrarnas angelägenhet ö
de kunde ha förtbestämt de unga åt varand-
ra långt i frölg, ja redan när de var barn
ö samlat åt dem med tanke därpå ö föräldrar-
nas samtycke var nog regel fast på undan-
tag fanns då de unga hade andra tankar ö en
egen vilja ö gifte med den de höll av oberönd
av ständ ö stälning. Det kunde också att föräld-
rar drog sin dotter och avstå från sin utvalde
kom med påföljd att hon kom att gå som en

shugga hela sitt liv o me hade både att gifta sig
o umgås med folk. Jag tänkte så gång att ut-
lätnade om en sådan "egen" bondsdotter: "Hon ville
haft chansen o kan hade "besvord" na o allting men
så la främlarna sig emot de o de ble inte as med
mät gifta i så ble hon som hon e." Bondsoner som
man tvingat avstå från sin förs, som man lockat
eller tvingat avstå eller gifta sig med några armar,
har blivit förfallna stachare ja, vrriga. Laffare
original så djupare känslor kan visst inte
från saknats bland det ylligt att de till materi-
alistiskt fruktade folket. Kanske kan dock även
i detta avseende en viss benägenhet för överspänd-
het varit för handen till följd av de tränga o in-
vechtede släktskaps förhållandena bonderna emellan
som jag nys antydde.

Giftmålet var en angelägenhet som endast be-
rorde parternas familjer, men som grundlägg kon-

mentrades av släktingarna i ungdomen i hela bygden. Där dryftades sådant som man gav akt på allt som rörde kontrakterna och jättede riva utflukturerna; ett giftermål var en händelse av vikt, man snacka.

Föräldrarnas ogillande av att barns giftermålsplaner kunde helt enkelt bero på att de inte njöt av tanket sig det så utan haft andra planer och önskemål som när det gällde de unga. Trots oönsket ej sällan när de unga ansåg ett parti mellan sig och en änkling eller annan äldre man i en ung flicka lämpligt ur ständ- och förmågenhets synpunkt, man faste inte avseende vid vad den unga kunde få den tillämnade maken utan såg bara att hon skulle bli ansedd i "fr det bra" som "som att rätta som blomman (= gulen); ett ägg". Fogtigheten eller trots berodde på att den ungas häggning, det kunde hända att hon lämnade det hela men också att

kon fögade sig ö honom att finna sig väl tillrättas
där äktenskapsförmedlare = bonemann anlits der, vil-
ket var mycket vanligt, ö de gamla eller den ena
kontrahenten, vanligen mannen, sökte en maka
utanför bekantkapskretsar var det ofta så att han
eller de antingen inte alls eller endast helt flyktigt
kände till eller sett varandra. Det kunde rent av
vara ett förslag av bonemannen av en helt okänd
som han ansåg skulle passa, en ren affär alltså
med bonemannen som affärsförmedlare ö som
sådan kom han också till kvinnans hem ö talade
från saken ö framförde sin mans förfrågningar i främ-
manas av ett parti, om han redan fände ihop par-
terna eller de själva fick fortsätta när han förberett
jorden ännu var nog varierat från full till full ö ännu
värt olika under tidernas lopp, alltså obestämt
hjäls minns jag äktenskap som ingick så sent som
vid slutet av 1800 talet där det sådes att "K. J. var

ACC. N:R M. 11342:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Böneman var "gjord gjuntad" mellan Olof i Elva eller
 Anders i Hest. i för sitt besök hade Bönemannen i
 tid de gamla nämnde 2 riksdaler och par strumpor.
 Den priset frigg och känner jag ej till men det
 var en effärsuppgörelse med brudens frälskan
 i första hand då det gällde hemgiften i penningar
 djar m. m. för brudens dotter och för vilken
 hon som skulle följa med kunde betyda ganska
 mycket och upphörs till och med, ja, bli om-
 vändad. Det kände också att en prisa till en
 dotter i en gård räknade ut för matören att den
 tilltänkta inte ville veta av honom eller en systas
 rättsmakt eller efter övertalning till till gods,
 när kontrakterna inte var bekanta i friväg,
 så gick det när det någon gång omkr 1840 kom
 prisa till min mor, var prisa till henne och fick
 ja av hennes systas.
 Det penningvärde som man för benämnde "en
 tunna guld"

det var visst (2) 100 000 dalen (1 dalen = 12 öre) var en hemgift
de gamla nämnde som ståtlig i som man alltid
ledde på minnet liksom som den alltid var kombinerad
med åtskilliga bister med sängkläder, linne m.m.
övrigt för hela livet, jag vet fullt väl där de gamla talade
om ända till sin bister fulltoppade. Detta jämte an-
nat bokar & djer frides till det nya hemmet i
samband med bröllopet, när detta var öre. Ju
flera skjutna, cqua & grammars, för denna transport,
då även bruden gjorde sitt intåg, desto ståtligare
& mera ansett & längre i minnet bevarat. Vistman
innehåll var dels utregods från äldre generationer
dels sådant som är från är värt & logts under under
flidans barndom & ungdom just med tanken på att bli
hennes hemgift, dels sådant som själv varit med & ar-
betat ilag under yngre tid när allt var bestämt.
Då fick dygna fjäder i es en del i ädla ryddes kläder
i linne & tyg. Dessa fröer var kringlappas stolthet.

De vid mitten av 1800-talet obligatoriska gåvorna för
befolkningen mellan var, åt kenne läsa, skattkista, klapp-
kä och kavel-don, allt efter prästmännens händighet ar-
betat och utstyrt med snickeri i målning, blommor,
slingar, namn och årtal i tjockt prästsvart färg blått
rött, grönt svart och vitt. Vid något marknads eller stads-
besök tillkom då psalmbok och någon prydnad eller
mycket sak, silver, sjal e. d., en vacker silkesjacket i vitt
eller kulört kunde ofta duga när ny och gammal trel-
mönster under renare delen av 1800-talet. Skjorta = borg-
gummars - skjorta i - bröst - trumpr och värda, flätad
eller broderad (på stramalj med brostygar) strumpband
var från brudens gåvor åt brudgummen. Mot slutet
av 1800-talet allt mera obestämt och varierande, ja de
obligatoriska gåvorna var nog inte kommit i föga efter
1870-talets slut. Ringar mindre vanligt se var ännu så
utstyrt och var således i huvudsak friberedd i privat
men brätt var det ändå i hemmen där bröllof fästade

men vad jag vet var det nämligen mycket eget folk som
ordnade därmed, de krämliga tjänarna var många i
bondgårdarna för de lätts: arbete jämt med väv-
ning & spinning. Bljätts av vävare & grannar till
nytt till. De luss manskonen som s.o.s. lunde
gårdar till arbetade ja dock indirekt ständigt på dessa
hemgiftslager, då de till stor del vidtog till uppsättning
genom s.k. jumb-spårad för bindare & därav blev lunde
frusad.

På jädra bondstassen fick inte bruden ta ett stycke
ätmunstone lulle det så vid slutet av 1800 talet, ty
så många stycken som hon tog på sin brudklänning
så många väsar, eller sorger skulle hon falla, eller
sörger skulle hon få i sitt äktenskap. Det var i slutet
sommarhans, i äldre tid, från 1840 talet, skeddare
s.k. sommarhans fick också då skita sig för att
måla fast ett plagg på underkläderna på den hon
provade på ty, så många väsar som hon satt fast så

många är kom det ut dröja innan vedutbränd bleo
gift o det var ett mycket dåligt omer för en förlovad
flicka.

Kombinationen fästus - tiggeri är vad jag vet helt
okänt här. Också jag hade i regel samlat materi-
al till en hemgift. Lönen utgick ju till stor del in
maturs i lin o ull o det var det material man an-
vände så länge man byggde tillvaror på hjalstus-
hållningens basis. Ju äldre en pige bleo innan
hon gifte sig o ju längre hon stannade i samma
gård o ju mera värdnad hon var där desto mera
hade hon att förs med sig när hon skulle bo.

Man fick inte ha allt för brätt med tillrustningen.
Till bröllof då kom snart talet ut att det verkligen
var brätt om o det var en stor genant, brätt om
det var obefogat.

Svenska är här känt under benämningen utspark-
nings gille. Tämliken veta fester arrangerade för

den blivande äkte mannen & hans ungdomsvän
där han blev utrustad vid viss tidpunkt & de andra
fortsatte kalaset. Men länge dessa kalas förberem-
mit vet jag ej mer tror inte de är ursprungliga
här då de så lätt följt med tiden & anpassat
sig därefter. Motbäppar har jag aldrig hört nä-
got om istunstone av traditionellt slag.

Följande prägn har jag behandlat så gott jag
kunnat i svaren å präget 2052 "Bröllop &
bröllopsrider".

Bröllopet hölls som nämnt i boudoir rum & där
var boudoirkammaren med den högt uppladdade
"boudoirsängen". Det drog också brudparet sig
tillbaka under bröllopsvatten tills med den
nya tiden redde att nymga sig ifrån bli vak-
ande & överrasta med risgryn & jäsn & annan
galosch med i den vagn de åkte i till det nya
hemmet, vann insteg men det var det nya

rikhet till. För välsades det nygifta paret väl-
komma i sitt nya stånd och de som var tillstädes
tjänare såväl som andra husets folk när de uppen-
barade sig annandagens morgon och så var man
 snart redo att kalla annandagsbröllop för vilket
vänner och grannar. Efter detta kunde så följa
enten ett kombinerat budedags- och flyttningso-
gille då det först blev liksom avskedsfest i
gamla hemmet och så när man kom till nya
hemmet kalas där på sin bröllopsgård
med frid mat och dryck för de närmaste, de
som hjälpt till med flyttningen i de nya gran-
narna då de unga var värdfolk. Det var början
och därmed var inledningen till intäcke i bya- eller
sockerlaget gjord och när de nya grannarna så
gjorde kalas blev de unga bjudna med, ja man
kunde ställa till kalas för att introducera dem
i laget och bekanta sig, så den ene och så den andra
grannen.